

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

FOLKLOR LITEWSKI I POLSKI XIX ORAZ XX WIEKU

ŹRÓDŁA – LITERACKIE PRZEKSZTAŁCENIA – INTERPRETACJE

Wilno – Onikszty 2018
Vilnius – Anykščiai 2018

COLLOQUIA ORIENTALIA BIALOSTOCENSIA

colloquia orientalia bialostocensia

KBF
WSCHÓD – ZACHÓD

UMK

KSIĄŻNICA PODLASKA
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, *Szósta Sonata Gwiezdna*,
Andante, 1908 — Państwowe Muzeum Sztuki M.K. Čiurlionisa, Kowno

WYDZIAŁ FILOLOGICZNY UNIWERSYTETU W BIAŁYMSTOKU
KATEDRA BADAŃ FILOLOGICZNYCH „WSCHÓD – ZACHÓD”
WYDZIAŁ FILOLOGICZNY UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
ZAKŁAD FOLKLORYSTYKI I LITERATURY POPULARNEJ KATEDRY KULTUROZNAWSTWA
A. BARANAUSKO IR A. VIENUOLIO-ŽUKAUSKO MEMORIALINIS MUZIEJUS
DZIAŁ NAUKOWY KSIĄŻNICY PODLASKIEJ IM. ŁUKASZA GÓRNICKIEGO

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

FOLKLOR LITEWSKI I POLSKI XIX ORAZ XX WIEKU

ŹRÓDŁA – LITERACKIE PRZEKSZTAŁCENIA – INTERPRETACJE

PROGRAM

Wilno – Oniksztу 23-24 listopada 2018
Vilnius – Anykščiai 2018 m. lapkričio 23-24 d.

Zagadnienia Badawcze Konferencji:

- Folklor polski i litewski w XIX-XX w. – zbieracze, zbiory, problemy badawcze.
- Folklor litewski a folklor polski – podobieństwa i różnice (m. in. gatunki, wątki, motywy).
- Folklor litewski i polski a literatura – adaptacje, transformacje, inspiracje.
- Folklor litewski i polski w literaturze dla dzieci i młodzieży (m. in. baśnie, podania, legendy, fantasy).
- Obrzędy i folklor a literatura na Litwie i w Polsce.
- Klasycy literatury litewskiej i polskiej wobec folkloru.
- Wieloetniczne środowisko Wielkiego Księstwa Litewskiego o kształtowaniu się folkloru polskiego i litewskiego.
- Folklor litewski i polski XIX i XX wieku w kulturach innych narodów.
- Językowy wymiar badań nad folklorem XIX i XX wieku.
- Symbole, motywy, wątki folkloru XIX- i XX-wiecznego z terenów Litwy i Polski w przedstawieniach ikonograficznych, muzycznych i innych.

Komitet Organizacyjny Konferencji:

Prof. Jarosław Ławski – Przewodniczący, KBF „Wschód – Zachód”
Dr hab. Violetta Wróblewska, prof. UMK – Przewodnicząca, UMK, Toruń
Dr hab. Andrzej Baranow, prof. UwB – VDU, Wilno; UwB, Białystok
Dyr. Joanna Gadek – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
Dr Halina Turkiewicz – VDU, Wilno
Dr hab. Anna Janicka, prof. UwB – ZFBI, UwB, Białystok
Dr Łukasz Zabielski – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
Dr Michał Siedlecki – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
Mgr Kamil K. Pilichiewicz – Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”
Mgr Patryk Suchodolski – Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”
Dr Paweł Wojciechowski – Ateneum – Szkoła Wyższa w Gdańsku
Dr Robert Szymula – Wydział Filologiczny UwB
Dr Daniel Karczewski – Wydział Filologiczny UwB

Komitet Organizacyjny Konferencji – adresy:

(I) **Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”**
Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku
15-420 Białystok, Pl. NZS-u 1, p. 75
Tel. +48857457468, +48664057370
jlawski@wp.pl

(II) **Zakład Folklorystyki i Literatury Popularnej**
Katedra Kulturoznawstwa
Wydział Filologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
ul. Fosa Staromiejska 3
87-100 Toruń
Tel. +48 606 303 748; viola@umk.pl

Dom Kultury Polskiej w Wilnie, ul. Naugarduko 76
Budowa: 2001

Informacje organizacyjne

22 LISTOPADA – CZWARTEK

Godz. 12.00 – 00.00

- Przyjazd Gości i zakwaterowanie

Telefony awaryjne:
Prof. Andrzej Baranow: +370 561 835 759; +370 561 011 894
Prof. Jarosław Ławski: +48 664 057 370
Prof. Violetta Wróblewska: +48 606 303 748

Hotel: Hotel „Grata" (ul. Vytenio 9)

Dojazd do hotelu z dworca i lotniska: taksówką (należy korzystać z taksówek licencjonowanych, tel. +3705275-75-75; +3705277-77-77)

Miejsce obrad:
Dom Kultury Polskiej w Wilnie
ul. Naugarduko 76

Posiłki:

- Śniadania w hotelu
- Obiad: 23 listopada na miejscu obrad (Dom Kultury Polskiej)
  24 listopada (we własnym zakresie w Oniksztach)
- Uroczysta Kolacja: 23 listopada na miejscu obrad (Dom Kultury Polskiej)

Delegacje: będą stemplowane 23 listopada na miejscu obrad w Domu Kultury Polskiej.

Sesja wyjazdowa do Onikszt: 24 listopada 2018 roku:
Zbiórka: godz. 8.00 przed Hotelem „Grata".
Godz. 11.00 – 14.30 – obrady plenarne.
Godz. 14.30 – 16.00 – zwiedzanie Onikszt i obiad.
Godz. 17.00 – wyjazd do Wilna.

Pomnik Adama Mickiewicza w Wilnie, ul. Św. Anny (dziś: Maironio)
Projektował: Gediminas Jokūbonis. Odsłonięcie 18 kwietnia 1984 r.

23 listopada

(PIĄTEK): WILNO

Godz. 7.00 – 8.00 – śniadanie w hotelu.
Godz. 8.00– 9.00 – przejście z hotelu na miejsce obrad.
Godz. 9.00 – 9.30 – rejestracja uczestników (hall wejściowy).

Uwaga: prosimy, by czas wystąpień nie przekraczał 20 minut!

I. UROCZYSTE OTWARCIE KONFERENCJI

FOLKLOR LITEWSKI I POLSKI XIX ORAZ XX WIEKU
ŹRÓDŁA – LITERACKIE PRZEKSZTAŁCENIA – INTERPRETACJE

Miejsce obrad:
Dom Kultury Polskiej w Wilnie, ul. Naugarduko 76.

Godz. 9.30
· Powitanie Gości: prof. dr hab **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)
dr hab. **Violetta Wróblewska**, prof. UMK (Toruń)
· Przemówienie Organizatora: prof. **Andrzej Baranow**
(Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
· Przemówienie Organizatora: dyr. **Jolanta Gadek** (Książnica Podlaska)
· Przemówienie Gospodarza: dyr. **Artur Ludkowski** (Dom Kultury Polskiej)
· Uroczyste Otwarcie Konferencji: prof. **Tadeusz Bujnicki** (UW, Warszawa)
· Informacje Organizacyjne.

II. OBRADY PLENARNE

Godz. 10.00 – 11.20
Przewodniczący: **Prof. Andrzej Baranow** (Akademia Edukacji, VDU)
Prof. Jarosław Ławski (UwB, Białystok)

1. Dr hab. **Violetta Wróblewska**, prof. UMK (Toruń)
Litewska i polska bajka ludowa w badaniach folklorystycznych

2. Prof. dr **Krystyna Rutkowska** (Uniwersytet Wileński)
Początki badań nad folklorem litewskim w XIX wieku:
inspiracje, nurty badawcze, inicjatorzy

3. Dr hab. **Gustaw Juzala**, prof. UŁ (Łódź; Uniwersytet Wileński)
Folklor i komunikacja ponadnarodowa na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego

4. Prof. dr hab. **Jolanta Ługowska** (UWr Wrocław)
„Legendy i baśnie Trok" Haliny Bogdel wobec wzoru ludowego

5. Dr **Marcin Niemojewski** (Uniwersytet Warszawski)
„I nie tylko w powiastkach drzemie ta historia" – „Młyn Bałtaragisa" Kazysa Boruty jako podniesienie folkloru do rangi formy tożsamości i źródła literatury narodowej

Dyskusja: 11.20 – 11.35

Przerwa na kawę: 11.35 – 11.55

III. OBRADY W SEKCJACH

SEKCJA I
Wokół folkloru XIX-wiecznego

(Sala 305)

Część I
Godz. 12.00 – 14.00

Przewodniczący:
Dr hab. Violetta Wróblewska, prof. UMK (Toruń)
Doc. dr Irena Masojć (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)

1. Dr hab. **Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska**, prof. UŚ, (Katowice)
Wilk w folklorze polskim – ewolucja motywu

2. Dr hab. **Anna Gemra**, prof. UWr (Wrocław)
Z folkloru do kultury popularnej i z powrotem: kilka słów o wampirach

3. Prof. dr hab. **Swietłana Musijenko**
(Grodzieński Państwowy Uniwersytet im. Janki Kupały, Białoruś)
Образ русалки в литературах стран славянского ареала

4. Dr hab. **Agnieszka Gołębiowska-Suchorska** (UKW Bydgoszcz)
Królewna z brodą – realizacje motywu w bajkach polskich

5. Mgr **Robert Piotrowski** (UMK Toruń)
Błoto, kałuża, bagno. Topografia demonologiczna w polskich przekazach folklorystycznych i etnograficznych z XIX i pocz. XX wieku

Dyskusja: 14.00 – 14.30

Przerwa obiadowa: 14.30 – 15.30

SEKCJA I

Część II
Godz. 15.30 – 18.30

Przewodniczący:
Dr hab. Anna Gemra, prof. UWr (Wrocław)
Dr hab. Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska, prof. UŚ (Katowice)

1. Dr **Agnieszka Przybyła-Dumin** (ATH, Bielsko-Biała)
   Legenda miejska i podanie wierzeniowe – rozważania genologiczne

2. Mgr **Mateusz Napiórkowski** (UMK Toruń)
   Czy kontekst ma znaczenie? Analiza legend miejskich w przestrzeni Internetu, na przykładzie wątków pochodzących z folkloru polskiego

3. Doc. dr **Irena Masojć** (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
   Językowy obraz śmierci w polskich pieśniach pogrzebowych na Litwie

4. Mgr **Patryk Suchodolski** (Książnica Podlaska im. Ł. Górnickiego)
   Rola pieśni w obrzędach ludowych według Zygmunta Glogera

5. Dr **Anna Józefowicz** (UwB, Białystok)
   Zygmunta Glogera „Czy lud polski jeszcze śpiewa?" (1905). Próba analizy tekstu

Dyskusja: 18.00 – 18.30

UROCZYSTA KOLACJA: 18.30 – 20.00
(Dom Kultury Polskiej w Wilnie)

SEKCJA II
Literatura i folklor

(Sala 302)

Część I
Godz. 12.00 – 14.00

Przewodniczący:
Prof. dr hab. Tadeusz Bujnicki (UW, Warszawa)
Dr hab. Anna Janicka, prof. UwB (Białystok)

1. Dr **Inesa Szulska** (UW, Warszawa)
   Folklor litewski w powieściach J. I. Kraszewskiego i M. Rodziewiczówny z lat 80. XIX wieku – wyzwanie interpretacyjno-translatologiczne

2. Dr **Józef Szostakowski**
(Muzeum Władysława Syrokomli w Borejkowszczyźnie)
O legendach, podaniach, bajkach z okolic Wilna

3. Doc. dr **Halina Turkiewicz** (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
Inspiracje folklorystyczne we współczesnej polskiej literaturze Litwy

4. Dr **Helena Nielepko**
(Grodzieński Państwowy Uniwersytet im. Janki Kupały, Białoruś)
Folklor w dramacie Tadeusza Micińskiego „Noc rabinowa”

5. Dr **Michał Siedlecki**
(Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego)
Obraz kultury litewskiej w „Połądze” Tadeusza Micińskiego

Dyskusja: 14.00 – 14.30

Przerwa obiadowa: 14.30 – 15.30

SEKCJA II

Część II
Godz. 15.30 – 18.30

Przewodniczący:
doc. dr Halina Turkiewicz (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
dr hab. Hanna Ratuszna, prof. UMK (UMK Toruń)

1. Dr hab. **Anna Janicka**, prof. UwB (Białystok)
Folklor według pozytywistów: kilka uwag

2. Dr **Paweł Wojciechowski**
(Ateneum – Szkoła Wyższa w Gdańsku)
Wilno w tekstach Adama Kirkora

3. Prof. dr hab. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)
Kilka uwag o „związkach” z folklorem Jana Barszczewskiego

4. Dr **Nina Taylor-Terlecka** (Oxford, Wielka Brytania)
Żmudź święta, Żmudź sielankowa – wedle angielskiej opowieści z 1833 roku
[tekst do odczytania]

Dyskusja: 18.00 – 18.30
UROCZYSTA KOLACJA: 18.30 – 20.00
(Dom Kultury Polskiej w Wilnie)

SEKCJA III
Doświadczenia współczesności
(Sala 005)

Część I
Godz. 12.00 – 14.00

Przewodniczący:
Doc. dr Henryka Sokołowska (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
Dr hab. Elżbieta Kruszyńska (UMK, Toruń)

1. Mgr **Andrzej Rataj** (Kraków)
   Litewskie doświadczenie Ludwika Krzywickiego

2. Doc. dr **Barbara Dwilewicz** (Akademia Edukacji VDU, Wilno)
   Frazeologia w gawędach Wincuka (Dominika Kuziniewicza)

3. Dr hab. **Dorota Fox** (UŚ, Katowice)
   Folklor w teatrze amatorskim

4. Dr **Marzenna Wiśniewska** (UMK Toruń)
   Folklor na scenie polskiego teatru lalek – między ograniczeniem a wyzwoleniem wyobraźni

5. **Janina Norkūnienė**
   (Kierownik Izby Palm w Ciechanowiszkach)
   „Uroki etnograficznej Wileńszczyzny". Wyprawy w teren w latach 1995-2018

Dyskusja: 14.00 – 14.30
Przerwa obiadowa: 14.30 – 15.30

SEKCJA III

Część II
Godz. 15.30 – 18.30

Przewodniczący**:**
Dr Marcin Niemojewski (UW, Warszawa)
Dr Marzenna Wiśniewska (UMK, Toruń)

1. Doc. dr **Henryka Sokołowska** (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
   Teksty ludowe z „babcinej komody"

2. Doc. dr **Henryk Pietkiewicz** (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
   Белорусская и польская составляющие в фольклоре старообрядцев Литвы

3. Dr hab. **Elżbieta Kruszyńska** (UMK, Toruń)
Tajemny język dzieci – folklor w twórczości poetyckiej dla młodego odbiorcy

4. Mgr **Kamil K. Pilichiewicz** (UwB Białystok)
Tropem śladów pamięci Stefanii Marii Romer.
Wokół „Wspomnień" w kontekście folkloru polsko-litewskiego

Dyskusja: 18.00 – 18.30

UROCZYSTA KOLACJA: 18.30 – 20.00
(Dom Kultury Polskiej w Wilnie)

24 listopada

(SOBOTA): ONIKSZTY / ANYKŠČIAI

Plan sesji wyjazdowej:
Godz. 7.00 – 7.45 – śniadanie w hotelu
Godz. 8.00 – wyjazd autobusem sprzed hotelu
Godz. 11.00 – przyjazd do Onikszt
Godz. 11.00 – 14.00 – obrady w Muzeum
Godz. 14.00 – 17.00 – zwiedzanie, obiad.

IV. OBRADY W ONIKSZTACH: 24 XI 2018

Miejsce obrad:
A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus,
ul. A. Vienuolio 4, Onikszty

· Powitanie przez Dyrektora Muzeum: Pana **Antanasa Verbickasa**
· Informacje Organizacyjne

OBRADY PLENARNE:

Prowadzenie:
Prof. Jarosław Ławski (UwB, Białystok)
Prof. Swietłana Musijenko (Uniwersytet Grodzieński)

1. Prof. dr hab. **Tadeusz Bujnicki**/ Mgr **Andrzej Rataj**
(UW, Warszawa; Kraków)
„Potop" i „Dzwonnik". Zaścianek laudański Sienkiewicza

2. Dr **Tomasz Jędrzejewski** (UW, Warszawa)
Litwa pogańska w początkach polskiego romantyzmu (1818–1830). Rekonesans

3. Doc. dr **Irena Fedorowicz** (Uniwersytet Wileński)
Folklor litewski w polu zainteresowań Jana Karłowicza

4. Dr hab. **Hanna Ratuszna,** prof. UMK (Toruń)
Stóg i chochoł – w kręgu ludowych i literackich opowieści z Polski i Litwy

5. Prof. dr hab. **Andrzej Baranow** (Akademia Edukacji, VDU, Wilno)
Folklor Litwy w kontekście litewsko-polskich związków kulturowych. Wybrane dyskursy

Dyskusja: 13.00 – 14.00

ZAMKNIĘCIE KONFERENCJI

Godz. 14.00

Godz. 14.00 – 17.00 – zwiedzanie Onikszt i obiad
Godz. 17.00 – 20.00 – powrót do Wilna

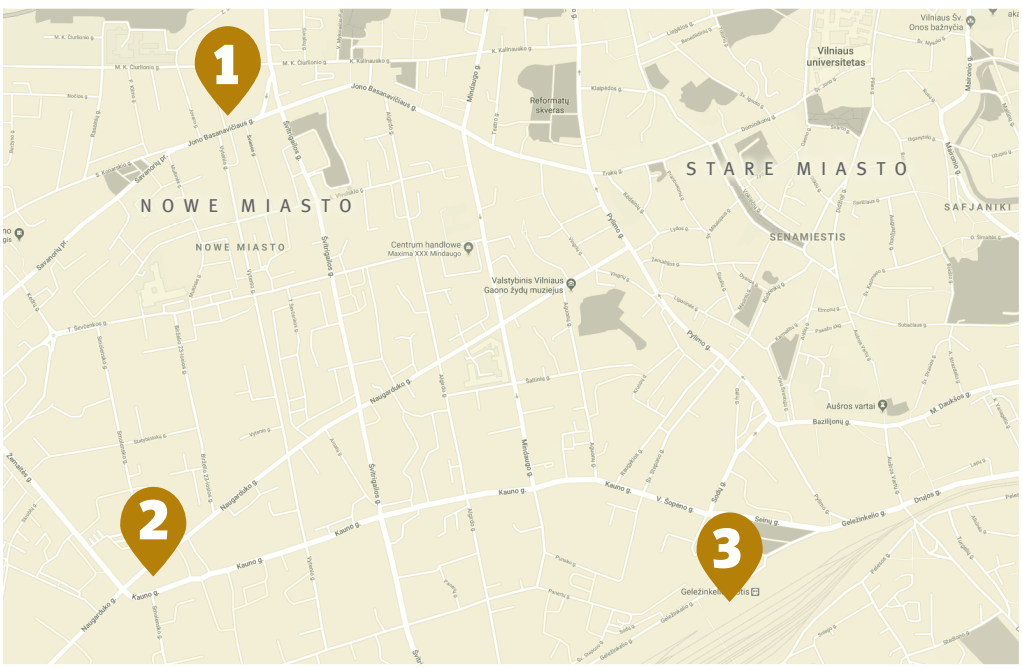

Wilno, kościół św. Anny, z albumu *Przypomniene Wilna*, 1837, ryt. Kazimierz Bachmatowicz

INFORMACJE O PUBLIKACJI

- Owocem spotkania będzie monografia pokonferencyjna.
- Na Państwa teksty czekamy do 15 stycznia 2019 roku.
  Jest to termin **ostateczny**.
- Książka ukaże się w 2019 roku.
- Teksty od 10 do 25 stron, przypisy polskie, mile widziane ilustracje.
- Wzór przypisów: dowolny tom Naukowej Serii Wydawniczej
  „Colloquia Orientalia Bialostocensia".
- Do tekstu koniecznie należy dołączyć (po tekście głównym):
  · Bibliografię (od 5 do 30 pozycji).
  · Streszczenie angielskie i polskie artykułu
  (1/2 strony każde) z przetłumaczoną afiliacją badacza,
  tytułem referatu i słowami-kluczami (od 5 do 8).
  · Notę o autorze (ok. 1/2 strony).
- Tekst powinien być zapisany w formacie zgodnym
  z programem Word 97–2003 (*.doc).

MAPA WILNA

1. Hotel Grata
   ul. Vytenio 9

2. Dom Kultury Polskiej w Wilnie
   ul. Naugarduko 76

3. Dworzec kolejowy
   i autobusowy

Copyright by Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2018
Copyright by Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2018

Program opracowali
Tekst: Violetta Wróblewska, Andrzej Baranow
Opracowanie: Michał Siedlecki, Kamil K. Pilichiewicz
Skład i koncepcja graficzna: Kamil Zaniewski
Białystok – Toruń 2018
Druk: Wydawnictwo PRYMAT, Mariusz Śliwowski

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, *Krzyże na Żmudzi*, 1909